

Лунгол О. М.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри оперативної-розшукової діяльності та інформаційної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ, Кропивницький, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8128-0072>

**ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ НАВЧАННЯ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

В умовах сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом в Україні, питання забезпечення безперервності освітнього процесу набуло особливої актуальності. Цифрові технології стали важливим інструментом підтримки та розвитку освітніх процесів у складних умовах, починаючи з періоду пандемії COVID-19 із подальшим розвитком під час воєнного стану. Використання цифрових технологій дає можливість закладам освіти забезпечувати доступ здобувачів освіти до знань навіть за вимушених перерв у традиційному навчанні, спричинених загрозами безпеці, вимушеним переселенням, руйнуванням інфраструктури, нестабільністю електропостачання тощо.

Дослідження впливу цифрових технологій на безперервність навчання в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим для розуміння того, як адаптувати освітню систему до сучасних і нових викликів. Це стосується як технічних аспектів, так і зміни підходів до викладання, забезпечення психологічної підтримки здобувачів освіти та викладачів, а також створення ефективних і безпечних умов для навчання. Так, О. Левчук та К. Левчук [1] у своїх дослідженнях зазначають, що успішні стратегії цифрової стійкості передбачають активне впровадження адаптивних технологій, планування на випадок непередбачених ситуацій і розроблення гнучких моделей навчання для реагування на несподівані виклики. За результатами проведеного дослідження науковці доводять [1, с. 140], що проблеми освітнього процесу мають переважно інфраструктурний характер, трохи менше – інституційний та особистісний. На важливості вдосконалення освітнього менеджменту шляхом покращення інфраструктури закладів освіти наголошує також Л. Лондар [2] та вважає це необхідним кроком для підвищення якості дистанційного й змішаного навчання в умовах воєнного стану. Крім того, Л. Лондар підкреслює важливість розширення набору сучасних інструментів для навчання й оцінки результатів та посилення цифрової грамотності поміж здобувачів освіти й педагогічних працівників [2, с. 40].

На основі аналізу відповідних робіт вітчизняних науковців і власного педагогічного досвіду [1–4], серед тих факторів, на які безпосередньо може вплинути викладач, виділяємо такі: використання цифрових платформ для забезпечення безперервності навчання, адаптацію навчальних програм до складних умов воєнного стану, удосконалення цифрової компетентності та кібергігієни учасників освітнього процесу. Щодо використання цифрових

платформ для забезпечення безперервності навчання, то ключовими інструментами для забезпечення освітнього процесу наразі є платформи дистанційного навчання, такі як Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams, Microsoft Office 365 Education та ін. [3–6]. Ці системи дають змогу здобувачам освіти отримувати доступ до навчальних матеріалів, брати участь у віртуальних заняттях і комунікувати з викладачами незалежно від місця перебування. Проте й тут дуже важлива гнучкість навчання через нові виклики, пов'язані з використанням цих платформ, з огляду на нестабільність доступу до Інтернету, регулярні відключення електропостачання й різні технічні можливості як здобувачів освіти, так і викладачів. Важливу роль відіграють хмарні технології, що уможливають збереження та поширення інформації, не обмежуючи її фізичною присутністю в закладах освіти. Тривалі відключення електроенергії, коли більшу частину доби відсутнє електропостачання, змушують шукати нові підходи до організації дистанційного навчання, наприклад використання мобільних пристроїв та розроблення завдань, які можна виконувати за умов низькошвидкісного інтернет-з'єднання. Програми мають бути гнучкими, включати асинхронне навчання. Це потребує зміни підходів до оцінювання результатів навчання, зміщення акценту на самостійну роботу здобувачів освіти та надання їм більшої автономії в освоєнні матеріалу залежно від складності дисципліни й вікової категорії здобувачів освіти.

Досвід багатьох закладів освіти показує, що використання цифрових платформ допомагає зберегти навчальний процес навіть за умови переривання традиційних занять. Чимало закладів освіти навчаються за моделлю змішаного навчання, яка поєднує онлайн- і офлайн-елементи. Це дає змогу забезпечити гнучкість та адаптивність, що особливо важливо в умовах нестабільної ситуації в країні.

Окрім забезпечення технічної безперервності навчання, важливою складовою є розвиток цифрової компетентності та кібергігієни як здобувачів освіти, так і викладачів. В умовах гібридної війни заклади освіти мають звертати увагу не лише на захист інформації, а й на підвищення обізнаності здобувачів освіти щодо безпеки в Інтернеті, запобігання кіберзлочинам та використання надійних інструментів для захисту особистих даних. Сьогодні важливо, щоб кожен учасник освітнього процесу не тільки володів базовими навичками користування цифровими пристроями, а й міг ефективно працювати в умовах цифрового середовища, де ключовими компетентностями стають автономність та самоорганізація.

Незважаючи на переваги цифрових технологій, існує чимало викликів, з якими стикаються заклади освіти. Передусім це нерівний доступ до Інтернету й технічних засобів. Для певних регіонів України, особливо тих, що постраждали від бойових дій, доступ до онлайн-навчання істотно обмежено. Важливим аспектом є також підтримка здобувачів освіти із соціально вразливих груп, що можуть не мати достатніх ресурсів для ефективного використання цифрових інструментів. Окрім того, вагому роль у забезпеченні безперервності навчання відіграють психологічні та соціальні фактори. Під час війни стрес, тривога, страх за життя та здоров'я можуть істотно впливати на концентрацію й мотивацію

здобувачів освіти до навчання. Тому важливо впроваджувати не лише технологічні рішення, а й комплексну підтримку психічного здоров'я учасників освітнього процесу, створюючи безпечне і сприятливе освітнє середовище.

Отже, цифрові технології в умовах воєнного стану виступають критичним елементом забезпечення безперервності освітнього процесу. Незважаючи на численні виклики сьогодення, використання цих технологій допомагає зберегти доступ до освіти для великої кількості здобувачів освіти, навіть у дуже складних умовах. Однак для повної реалізації потенціалу цифрових технологій необхідно враховувати технічні, психологічні та соціальні аспекти, а також постійно підвищувати цифрову компетентність учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Левчук О. В., Левчук К. І. Цифрова стійкість: оцінка ролі інформаційних технологій у забезпеченні безперервності підготовки фахівців в кризових умовах. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. 2024. Вип. 54. С. 137–145. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2024-54-16>.

2. Лондар Л. П. Щодо забезпечення дистанційного навчання в Україні в умовах війни. *Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти* : зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 жовт. 2022 р.). Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. С. 36–40. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/book-of-abstracts_ssi-iea_2022.pdf.

3. Dudina O. V., Naborets O. A., Lunhol O. M. Digitalization and professional trainign in Ukrainian universities: a case study in the health sector. *Наукові інновації та передові технології. Сер.: Педагогіка*. 2024. № 1 (29). С. 560–572. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1\(29\)-560-572](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1(29)-560-572).

4. Лунгол О. Удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців правоохоронної діяльності засобами інформаційних технологій. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 7 (7). С. 152–162. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7\(7\)-152-162](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-7(7)-152-162).

5. Спірін О., Колос К. Технологія організації масового дистанційного навчання учнів в умовах карантину на базі платформи Moodle. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 79. № 5. С. 29–58. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.4090>.

6. Гуц Н. А., Ячменик М. М., Руда О. Ю. Дистанційні платформи для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу. *Академічні візії*. 2023. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7638789>.